

PODPORA MLADISTVÝCH Z UKRAJINY VE VĚKU 15+, KTEŘÍ NEJSOU ŽÁKY STŘEDNÍ ŠKOLY V ČR

JAK SE STÁT ŽÁKEM STŘEDNÍ ŠKOLY?

CO MOHU DĚLAT DÁL?

KDE NAJDU PODPORU?

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PODPORA MLADISTVÝCH Z UKRAJINY VE VĚKU 15+, KTEŘÍ NEJSOU ŽÁKY STŘEDNÍ ŠKOLY V ČR

JAK SE STÁT ŽÁKEM STŘEDNÍ ŠKOLY?

CO MOHU DĚLAT DÁL?

KDE NAJDU PODPORU?

Text, který připravilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), je určen pro mladistvé Ukrajince ve věku 15–18 let, kterým byla přiznána dočasná ochrana a kteří, byť jsou ve věku středoškoláků, ve střední škole nestudují. Jsou zde uvedeny informace o tom, kde najdete kurzy českého jazyka zdarma, jak se můžete zapojit do volnočasových aktivit, s kým se můžete poradit v případě otázek spojených s životem v České republice (ČR), jak probíhá studium ve středních školách a co můžete udělat proto, abyste se začlenili do středního vzdělávání v ČR.

CHCI SE NAUČIT ČESKY, EXISTUJE VÝUKA ZDARMA?

Pokud vám není více než 18 let a nenavštěvujete žádnou střední školu, pak se můžete přihlásit do adaptačních skupin, které jsou financovány MŠMT. Adaptační skupiny nabízejí výuku češtiny jako cizího jazyka a s ní spojenou přípravu na nástup do českých škol. Seznam škol a organizací, které je budou organizovat, najdete na webu <https://www.msmt.cz/mladez/adaptacni-skupiny-pro-deti-cizince-migrujici-z-ukrajiny-zari>. Doporučujeme tyto webové stránky sledovat průběžně, protože nové subjekty budou postupně doplňovány.

Podporu při začleňování do života v ČR vám pomohou zajistit také Centra na podporu integrace cizinců zřizovaná Ministerstvem vnitra, která jsou umístěna v každém kraji a jejichž seznam je k dispozici na webu <https://www.integracnicentra.cz/>. Centra nabízejí bezplatné sociální a právní poradenství, organizují kulturní akce a kurzy českého jazyka pro děti i dospělé. Centra mohou také pomoci najít např. neziskové organizace, které pořádají kurzy češtiny zdarma v dané lokalitě.

Pokud máte přiznanou dočasnou ochranu a zaevidujete se na Úřadu práce ČR jako uchazeč nebo zájemce o zaměstnání, můžete požádat o zajištění kurzu českého jazyka i tam. Informace vám podrobněji podá nejbližší kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR, jejich seznam je na webu <https://www.uradprace.cz/web/cz/krajske-pobocky>.

EXISTUJÍ NĚJAKÉ ONLINE NÁSTROJE PRO VÝUKU ČESKÉHO JAZYKA?

Národní pedagogický institut ČR připravil a vydal publikaci „První pomoc v češtině – Speciální učební materiál pro Ukrajince“, která byla v letošním roce speciálně vyvinuta pro začátečníky v českém jazyce. Seznámí vás s českou abecedou, s výslovností a naučí komunikovat v základních životních situacích. Pro pohodlnou práci s textem je většina instrukcí v textu opatřena ukrajinským překladem. Publikaci i nahrávky najdete na webu <https://cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a2/priprava-na-zkousku/prvni-pomoc-v-cestine-nahravky/>.

K samostudiu můžete využít i další internetové zdroje:

- Kurzy češtiny pro cizince, které připravilo Centrum pro integraci cizinců, dostupné na <https://www.kurzycestinyprocizince.cz/cs/e-learning.html>;
- Multimediální kurz českého jazyka, který připravila Slezská univerzita v Opavě, dostupný na http://www.l-pack.eu/?page_id=402&lang=cz;
- online učebnici Česky pomalu dostupnou na <https://www.mozaika.eu/ucebnice-cestiny/>;
- mobilní [aplikaci Česky levou zadní](#), kterou připravila organizace META k učebnici Levou zadní;
- online kurz základů češtiny <https://redmonster.net.ua/uk/>;
- online cvičení češtiny <https://www.umimecesky.cz/cviceni-cestina-pro-ukrajinsky-mluvici>.

Pokud byste při samostudiu či v jiných situacích potřebovali využít překladáč, pak můžeme doporučit tento na webu <https://lindat.cz/translation>.

CHCI SE SETKÁVAT SE SVÝMI VRSTEVNÍKY

Toto je výborný nápad, jak se zdokonalit v českém jazyce a poznat nové kamarády. Možnost setkání a navázání kontaktů při různých aktivitách budete mít i v rámci výše uvedených adaptačních skupin, jejichž cílem je kromě jazykové přípravy také seznámení s českým prostředím. Doporučujeme navštívit i jakékoliv volnočasové aktivity v okolí vašeho bydliště, některé organizace pro vás mají i speciální webové stránky, jako např. skaut na <https://www.skaut.cz/zvemedoskautu/> nebo Domy dětí a mládeže, v Praze např. na <https://ddmpraha.cz>.

JEŠTĚ NEUMÍM ČESKY, A PROTO POTŘEBUJI, ABY MI PŘI VYŘIZOVÁNÍ MÝCH ZÁLEŽITOSTÍ NĚKDO TLUMOČIL NEBO INFORMACE PŘELOŽIL

Potřebujete-li tlumočení v běžných životních situacích, doporučujeme využít informační linku Charity, která zajišťuje anonymní a bezplatné tlumočení, kde se hradí jen cena hovoru podle tarifu operátora, <https://www.charita.cz/jak-pomahame/doma/integrace-cizincu/infolinka-v-ukrajinstine/>. V případě potřeby zajišťuje první pomoc a tlumočení pro děti bez doprovodu

Organizace pro pomoc uprchlíkům, viz <https://www.opu.cz/en/>, tel. linka v ukrajinštině je +420 228 229 942. Tlumočení zprostředkují i integrační centra, <https://www.integracnicentra.cz/>.

Přehledné listy s praktickými informacemi k nejčastějším situacím týkajícím se vzdělávání cizinců v ČR najdete na <https://meta-ops.eu/prakticky-radce/prakticnij-poradnik/>. Pokud jde o překlady informací, které můžete využít ve škole (jako např. poučení žáků na začátku školního roku, předklady informací pro rodiče, ...), doporučujeme vám se nejdříve podívat na webové stránky <https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady/>, kde jsou již některé často využívané dokumenty ve školách přeloženy.

EXISTUJE NĚJAKÝ SEZNAM VŠECH ŠKOL V ČR? KDE NAJDU SOUHRNNÉ INFORMACE O VZDĚLÁVÁNÍ V ČR?

V ukrajinském jazyce je k dispozici seznam všech středních a vyšších odborných škol i s popisem nabízených oborů vzdělání na webu <https://ukrajina.npi.cz/blog/vzdelavaci-nabidka-strednich-a-vyssich-odbornych-skol-pro-skolni-rok-20222023>.

Souhrnné informace v ukrajinštině o tom, co dělat v oblasti školství, když přijedete do ČR, najdete na webové stránce, <https://www.edu.cz/ukrajina> v záložce [pro Ukrajince](#).

V ukrajinštině lze získat informace na webu <https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady/preklady-ss>, kde je např. příručka "Vzdělávání v České republice – příručka pro rodiče". Příručka je plně využitelná i pro jiné zájemce. Další možností získání informací o odborném vzdělávání je tato publikace, viz <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/8142#group-downloads>.

Informace o vzdělávacím systému ČR jsou dostupné v anglickém jazyce na evropské informační síti Eurydice, která poskytuje informace o vzdělávacích systémech a vzdělávací politice napříč Evropou, https://www.studyin.cz/soubory/clanky/0021_publications/Study-in-Profi-web-akt.-25.-3.-2021-.pdf.

KDY MOHU ZAČÍT STUDOVAT A CO K TOMU POTŘEBUJI?

Začít studovat můžete kdykoliv v průběhu školního roku v případě, že jste splnil povinnou školní docházku nebo získal základní vzdělání před jejím splněním a pokud s přijetím bude souhlasit ředitel střední školy a bude-li mít ve škole volné místo. V probíhajícím školním roce 2022/2023 máte možnost být přijat jednak do prvního ročníku (toto je výjimečné pro uchazeče s dočasnou ochranou) a jednak do vyššího ročníku (tato možnost vyplývá ze školského zákona pro všechny uchazeče).

Pokud jste tedy již na Ukrajině nějakou střední školu studoval a nedokončil ji, je možné v ČR ve vzdělávání pokračovat. V případě, že máte vysvědčení, předložíte ho řediteli české střední školy, v případě, že ho nemáte, napíšete čestné prohlášení, jehož součástí bude upřesnění, jaké předměty jste studoval). Vzor čestného prohlášení můžete najít na stránce: <https://meta-ops.eu/novinky/infobalicek-prijimaci-rizeni-rizeni-na-stredni-skoly-zapisovy-listek-a-2-kola/> nebo je možné použít rubovou stranu přihlášky ke vzdělávání ve střední škole.

Pro přijetí na českou střední školu nemusíte doložit uznání platnosti nebo osvědčení o uznání rovnocennosti dokladu o dosažení základního vzdělání, pokud nebylo ukončeno před splněním povinné školní docházky, která činí 9 let. Splnění povinné školní docházky dokládáte předložením příslušných vysvědčení nebo čestným prohlášením.

Z praktického hlediska se nemusíte obávat toho, pokud vás ředitel školy zařadí do nižšího ročníku, neboť tak budete mít delší čas na zvládnutí českého jazyka a vytvoříte si lepší podmínky pro úspěšné ukončení studia.

Pokud jde o znalost českého jazyka, prokazujete ji povinně při přijímání do každého oboru vzdělání zakončeného maturitní zkouškou (tyto obory jsou 4leté). Znalost se prověřuje pohovorem, v rámci kterého musíte prokázat základní znalost jazyka nezbytnou pro studium daného oboru vzdělání. Pro přijetí do oborů vzdělání ukončených výučním listem není součástí přijímacího řízení pohovor v českém jazyce (tyto obory jsou 2–3leté).

STALO SE MI, ŽE MĚ STŘEDNÍ ŠKOLA NEPŘIJALA. CO MOHU DĚLAT?

Přijetí do středního vzdělávání je v kompetenci ředitele školy. Pokud škola neměla podmínky na to, aby vás přijala, obraťte se na jinou střední školu. Doporučujeme vybírat školy v menších městech, které mají spíše volnou kapacitu než školy ve velkých městech. Můžete se též obrátit na odbor školství kraje, ve kterém pobýváte (kontakt na krajské úřady najdete zde <https://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0049>), kde mají přehled o volných kapacitách ve školách, či na výše uvedené Informační a poradenské centrum Úřadu práce viz <https://www.uradprace.cz/informacni-a-poradenska-strediska-uradu-prace-cr>. Je též možné, že budete muset do školy dojíždět. Jízdné si hradíte sami. Informaci, zdali jsou slevy na jízdném, podá dopravní podnik v daném městě či kraji.

BOJÍM SE ZAČÍNAT V NOVÉM ŠKOLNÍM KOLEKTIVU, I TOHO, ŽE SE NESTIHNU VŠE NAUČIT

Pokud máte chuť studovat, nebojte se začít! Jako žák školy máte totiž významně větší podporu z různých zdrojů zejména pro studium českého jazyka než jako osoba, která stojí mimo vzdělávací systém. Navíc máte ve škole k dispozici specifickou podporu pro předcházení školnímu neúspěchu. A kdyby se náhodou stalo, že byste musel z důvodu nedostatečné znalosti českého jazyka opakovat ročník, je to možné za podmínky, že s tímto bude souhlasit ředitel školy a bude-li mít škola volné místo ve příslušném ročníku.

Po nástupu na SŠ Vám může ředitel školy v tomto školním roce na dobu nezbytně nutnou upravit obsah vzdělávání a poskytnout tak prostor pro zdokonalení znalosti českého jazyka. V případě, že se v ČR vzděláváte kratší dobu než 12 měsíců, máte nárok až do června 2023 na až 200 hodin výuky českého jazyka ve vybraných školách zdarma. Do těchto škol buď budete dojíždět, nebo se můžete česky vzdělávat i online. Škola, jíž budete žákem, vám umožní využití výpočetní techniky. Informace vám k této možnosti podá škola, do které máte zájem nastoupit. V každé škole je vám také k dispozici výchovný poradce, příp. ve větších školách školní psycholog či speciální pedagog, jejich rady a pomoci můžete využít v případě, že máte problémy s učením, zapojením do kolektivu, popř. máte psychické či jiné problémy. V některých školách mohou působit ve výuce i ukrajinští asistenti.

MÁM VÍCE OTÁZEK, KTERÉ POTŘEBUJI VYŘEŠIT. MOHU SE S NĚKÝM PORADIT OSOBNĚ?

Pokud chcete poradit s nasměrováním studia či následným pracovním uplatněním, můžete využít služeb tzv. Informačních a poradenských center Úřadů práce ČR (IPS), kontakty na ně jsou na webu <https://www.uradprace.cz/informacni-a-poradenska-strediska-uradu-prace-cr>. Pro využití této služby není nutná registrace na Úřadu práce.

IPS poskytují aktuální informace o středních, vyšších odborných a vysokých školách v celé ČR, o podmínkách a průběhu přijímacího řízení, o nárocích a požadavcích na jednotlivá povolání, možnostech uplatnění absolventů jednotlivých oborů v praxi, situaci na trhu práce v regionu a v celé ČR, možnostech rekvalifikace.

Také Centra na podporu integrace cizinců (<https://www.integracnicentra.cz/>) poskytují bezplatné poradenství, které se týká vzdělání nebo práce. Nabízejí i pomoc při hledání vhodné střední školy. Pokud řešíte problém s příchodem do ČR, využijte helplinku v ukrajinštině +420 770 600 800, neziskové organizace Člověk v tísni, nebo <https://www.clovekvtisni.cz/informatsiia-dlia-gromadian-ukrayini-8616gp>.

Pokud potřebujete řešit nějaký soukromý problém či poradit, doporučujeme využít linku sociální asistence LIA +420 800 601 020. Zajišťuje jednak sociální poradenství dostupné pro volající v pondělí–pátek od 9:00 hod. do 17:00 hod. (čeština, ukrajinština, ruština, romština a maďarština), jednak krizovou intervenci (ukrajinština, ruština) v pondělí–pátek od 8:00 hod. do 12:30 hod. a od 16:00 hod. do 21:00 hod. v sobotu–neděli od 12:30 hod. do 17:00 hod.

MOHU PŘERUŠIT STUDIUM VE STŘEDNÍ ŠKOLE A VRÁTIT SE NA UKRAJINU A PAK ZASE POKRAČOVAT V ČR?

Středoškolské vzdělávání můžete přerušit na dobu nejvýše dvou let, po kterou je vám garantována možnost návratu do daného oboru vzdělání. Jen upozorňujeme, že po dobu přerušení vzdělávání nebudete žákem české školy. Po uplynutí doby přerušení vzdělávání můžete pokračovat v tom ročníku, ve kterém jste vzdělávání přerušil, popřípadě se souhlasem ředitele školy ve vyšším ročníku, prokážete-li odpovídající znalosti. O povolení přerušení, popř. ukončení studia je třeba ředitele školy písemně požádat. Stačí vyplnit a podepsat formulář oznámení o ukončení vzdělávání, který je dostupný na <https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady/preklady-ss/>. Informování ředitele školy o přerušení udělejte vždy i z toho důvodu, abyste neblokovali místa ve škole pro ostatní žáky.

JAK VYPADÁ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKA NA STŘEDNÍ ŠKOLU?

Pro přijetí do oborů vzdělání s maturitní zkouškou se koná tzv. jednotná přijímací zkouška z českého jazyka a literatury a matematiky, <https://prijimacky.cermat.cz/>. V roce 2023 proběhne pro přijetí do školního roku 2023/2024 ve dnech 13. a 14. dubna, náhradní termín ve dnech 10. a 11. května. Podmínky pro ukrajinské žáky mohou být upřesněny. Testová zadání z minulých let jsou uveřejněna na <https://prijimacky.cermat.cz/menu/testova-zadani-k-procvicovani/testova-zadani-v-pdf>. Některé střední školy konají ještě školní přijímací zkoušku, informace o tom jsou vždy na webových stránkách konkrétní střední školy. Pro přijetí do oborů ukončených závěrečnou zkouškou (většinou výučním listem) se jednotná přijímací zkouška nekoná, přijetí je v kompetenci ředitele školy.

JAK KONKRÉTNĚ VYPADÁ ČESKÁ MATURITNÍ ZKOUŠKA?

Maturitní zkouška se skládá ze státní části a ze školní části. Ve státní části žák koná dvě zkoušky: didaktický test z českého jazyka a literatury, a pak si volí mezi didaktickým testem z cizího jazyka a matematiky, informace a vzorové testy najdete na <https://maturita.cermat.cz/>. Ve školní části pak žák koná ústní zkoušku z českého jazyka a literatury a písemnou práci, a pokud si ve státní části zvolí cizí jazyk, pak koná i ústní zkoušku a písemnou práci z tohoto cizího jazyka. Dále skládá 2 nebo 3 zkoušky podle profilu školy. Celkově tedy žák skládá maturitní zkoušku minimálně ze čtyř předmětů. Cizinci mají u zkoušek navýšený čas, příp. mají k dispozici překladový slovník.

JAK VYPADÁ ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA A KDE JI SKLÁDÁM?

Závěrečná zkouška je odborná zkouška a skládá se na konci studia oborů vzdělání, v nichž se dosahuje buď středního vzdělání nebo středního vzdělání s výučním listem. Informace jsou uvedeny na webové stránce <https://zkouska.cermat.cz/menu/zaverecna-zkouska>.

Střední vzdělání získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce 1 roku nebo 2 let denní formy vzdělávání. Závěrečná zkouška se skládá z praktické zkoušky z odborných předmětů a z ústní teoretické zkoušky z odborných předmětů. Po úspěšném složení závěrečné zkoušky obdrží žák vysvědčení o závěrečné zkoušce.

Střední vzdělání s výučním listem získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu v délce 2 nebo 3 let denní formy vzdělávání nebo vzdělávacího programu zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem. Závěrečná zkouška se skládá z písemné zkoušky, praktické zkoušky z odborného výcviku a ústní zkoušky. Po úspěšném složení závěrečné zkoušky obdrží žák vysvědčení o závěrečné zkoušce a výuční list. Zkouška z českého jazyka tedy není součástí žádné závěrečné zkoušky.

JIŽ JSEM NA UKRAJINĚ DOKONČIL STŘEDNÍ ŠKOLU. CO MOHU DĚLAT DÁL?

Můžete studovat další střední nebo vyšší odbornou školu v různých formách studia: denní, dálkové, kombinované a distanční. Do 26 let vám bude v případě denní formy hrazeno zdravotní pojištění. Máte-li dočasnou ochranu, není nutná nostrifikace vašeho prvního maturitního vysvědčení.

Můžete též studovat na vysoké škole, viz webová stránka v angličtině, kde najdete četné rady a odkazy <https://www.studyin.cz/>.

Pokud si chcete najít práci, doporučujeme vyhledat webové stránky nástroje Europass, <https://europa.eu/europass/uk>, který je nyní i v ukrajinštině. Europass vám nabízí zdarma služby, díky kterým můžete sestavit životopis, motivační dopis i celé portfolio dokladů o tom, co umíte. Můžete tak srozumitelně představit a ukázat své znalosti a dovednosti při hledání práce, brigády nebo dalšího studia doma i v zahraničí. Po registraci do profilu Europassu se vám nabídne zdarma mnoho služeb, které vám umožní například hledat a dostávat nabídky pracovních míst a vzdělávacích příležitostí v celé Evropě na základě vašich zájmů. V profilu si také můžete vybírat z doporučených návrhů dovedností, ukládat je a vyplnit do životopisu a sdílet profil nebo jeho části zaměstnavateli nebo vzdělávací instituci.

JAK JE UZNÁVÁNO ZÍSKANÉ VZDĚLÁNÍ NA UKRAJINĚ V ČR?

Podrobné informace, jak Vám může být v ČR uznáno dosažení základního, středního nebo vyššího odborného vzdělání, jsou pro vás zveřejněny na webu <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/nostrifikace-uznani-zahranicniho-zakladniho-stredniho-a> pod odkazem s ukrajinskou vlajkou.

Podrobné informace o uznání dosaženého vysokoškolského vzdělání najdete na webu <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/zvlastni-informace-pro-zadatele-o-nostrifikaci-z-ukrajiny>.

Jakožto osoby, kterým byla přiznána dočasná ochrana, neplatíte správní poplatek za přijetí žádosti o uznání získaného vzdělání v zahraniční škole.

JAK JSOU UZNÁVÁNY STŘEDNÍ ŠKOLY Z ČR V EVROPSKÉ UNII?

V principu se v rámci EU dosažené středoškolské vzdělání uznává, rozdíl je v tom, co každá země k doložení vzdělání požaduje (překlad, nostrifikaci, příp. další zkoušku). Záleží též na tom, k jakému cíli potřebujete doložit vzdělání. Zdali se jedná o doložení vzdělání za účelem prokázání kvalifikace, tam to záleží na jednotlivém zaměstnavateli, či za účelem dalšího vysokoškolského studia. V případě vysokoškolského studia totiž může mít každá univerzita jiné požadavky na přijetí.

Školy vydávají svým absolventům k maturitnímu vysvědčení nebo výučnímu listu také tzv. dodatek k osvědčení EUROPASS v angličtině, který popisuje získané vzdělání jako informace pro zahraničního zaměstnavatele.